

A stylized map of Europe composed of a grid of grey dots, with several dots highlighted in red to represent specific countries or regions.

România: refugiați într-o țară de emigranți?

SILVIU MIHAI
Februarie 2016

- Spre deosebire de majoritatea celorlalte țări balcanice, România nu se află pe ruta de tranzit a refugiaților dinspre Turcia spre Europa Centrală și nu este nici membru al spațiului Schengen. Nivelul serviciilor oferite azilanților este precar, corespunzător nivelului scăzut al salariilor, remunerațiilor și al prestațiilor sociale de care beneficiază și cetățenii români.
- Prin acești factori se explică numărul foarte mic de solicitări de azil, dar și interesul relativ scăzut al mediului politic pentru o dezbateră serioasă a problemei. În România, forțele populiste de dreapta și anti-refugiați joacă un rol insignifiant, totodată nu există însă nici o discuție constructivă asupra perspectivelor de viitor.
- La votul din septembrie 2015 asupra distribuirii refugiaților în UE, guvernul și președintele s-au pronunțat împotriva sistemului de cote obligatorii. Totodată vor însă să evite o poziție singulară ce ar izola România în această chestiune.
- Pentru România, admiterea unui număr mai mare de refugiați în căutare de protecție ar fi pe termen lung o șansă pentru compensarea deficitelor ce au luat naștere în ultimii 15 ani, prin migrarea masivă a forței de muncă spre Europa Occidentală.

În ziua când premierul maghiar Viktor Orbán a dat ordin să fie închisă granița sudică cu Serbia, doi refugiați afgani căutau cu disperare o breșă în gardul ghimpat. Călătoria pe ruta balcanică fusese grea și istovitoare, banii câștigați cu mare efort în Istanbul aproape se terminaseră. De fapt, ar fi vrut să ajungă în Germania, trecând prin Ungaria, iar acum – ce ghinion!

«Ar fi trebuit să vă grăbiți!», le-a reproșat celor doi un prieten ce reușise deja să ajungă la destinație, în acea zi fatidică de 15 septembrie 2015. Noi vești neliniștitoare soseau pe telefonul mobil, de la alți compatrioți ajunși prea târziu; în mesaje, se spunea: gardul ghimpat al ungarilor e ermetic, peste tot sunt polițiști și soldați în uniformă. Însă undeva, în depărtare, gardul părea să dispară și nici țipenie de polițist nu se vedea. Astfel că cei doi naufragați au luat-o rapid la picior, poate câteva sute de metri, până când, deodată, s-au pomenit cu cinci bărbați în uniformă de camuflaj în fața lor. «Poliția Română de Frontieră – rămâneți pe loc!», a strigat unul din ei în engleză. Cei doi afgani s-au frecat la ochi, neîncrezători, iar când au priceput că se rătăciseră și că ajunseseră într-adevăr în România, au început să plângă.

Azilanți? Pauză!

Știrea despre cei doi frați plângând s-a răspândit ca fulgerul în mass media bucureșteană. Zile la rând, cazul a fost discutat în articole de fond și în talk show-uri – nu fără o doză bună de autoironie balcanică. Căci reacția spontană a celor doi refugiați se potrivește de minune cu unul din locurile comune, de factură tragi-comică, invocate de români în aproape orice discuție la o bere: mulți consideră situația din țară de-a dreptul de plâns.

Într-adevăr, în ultimii ani, aproape trei milioane de români și-au părăsit țara, pentru a munci în Europa Occidentală, și nu s-au întors decât rareori, nici măcar în toiul crizei economice. Cauzele principale ale fenomenului sunt considerate a fi sărăcia și lipsa de perspective, nivelul foarte scăzut al salariului minim și al celui mediu (echivalent cu 230, resp. 420 de euro lunar), infrastructura slabă a multor regiuni ce nu și-au mai revenit după închiderea fostelor fabrici socialiste de stat, precum și instituțiile disfuncționale și larg răspândita corupție.

Ce-ar putea căuta așadar azilanții într-o astfel de țară, din care pleacă până și propriii cetățeni, se întrebă retoric comentatorii în presa bucureșteană. Într-adevăr, în ultimii ani, numărul cererilor de azil depuse în România a rămas constant sub 2.000 pe an (v. caseta cu cifre). Această situație îngreunează formarea unei opinii, articularea unei poziții clare și desfășurarea unei dezbateri de principiu asupra chestiunii refugiaților, căci starea actuală conferă întregii discuții un caracter ipotetic și contrafactual. În percepția publică, problema refugiaților rămâne una vest-europeană, în ciuda relatărilor intense din presă.

Să nu ne punem rău cu UE

Nu putem decât specula cum ar reacționa majoritatea românilor, dacă țara s-ar vedea la un moment dat cu adevărat confruntată cu o creștere masivă a numărului de refugiați. Puținele sondaje din ultimele luni creionează o reacție mixtă pe această temă.

Nu se întrevăd azilanți la orizont

Numărul cererilor de azil înregistrate la autoritățile române și principalele țări de proveniență ale azilanților:

2011 – 553
 2012 – 1.457 (Algeria, Maroc, Afganistan, Pakistan)
 2013 – 1.495
 2014 – 1.585 (Siria, Afganistan, Irak, Iran)
 2015 – 1.266 (Siria, Irak, Afganistan)

Rata medie de acordare a azilului: 47 % (spre comparație – Germania: 42 %, Suedia: 77 %, Grecia: 15 %, Ungaria: 9 %, Bulgaria: 94 %, media în UE: 45 %).

Numărul azilanților ce urmează a fi relocați din Grecia și Italia în România, conform cotelor stabilite în septembrie 2015: 4.837 (6.351, dacă participă și Ungaria).

Nu lipsesc nici în România resentimentele islamofobe, dar, spre deosebire de statele grupului de la Visegrád, românii par să înțeleagă că țara lor trebuie să dea dovadă de solidaritate, ca membru al UE. În plus, majoritatea populației și mediul politic se tem de o izolare a țării, dacă se promovează o atitudine consecventă de refuz. Tocmai de aceea, președintele Klaus Johannis și aproape toate partidele reprezentate în parlament au avut până acum o atitudine preponderent reținută.

Singurul moment când exprimarea unei poziții clare nu a mai putut fi evitată a fost în septembrie 2015, când în Consiliul UE s-a votat redistribuirea unui număr de refugiați în cadrul comunității statelor membre. Poziționarea precaută a celor mai mulți politicieni români față de sistemul cotelor obligatorii e controversată printre mulți comentatori, nu în ultimul rând fiindcă în Europa de Vest e interpretată pars pro toto ca o respingere de principiu a refugiaților.

S-a discutat mult în presă despre motivele acestei poziționări, însă președintele și reprezentanții guvernului au evitat până acum să dea un răspuns clar. E foarte probabil ca această atitudine să fie dictată de faptul că, în acest moment, nici o poziționare clară «pro», nici una clară «contra» n-ar fi prea populare. Convingerea larg răspândită că refugiații sunt o problemă ce nu-i privește aproape deloc pe români se află în contradicție cu interesul profund pentru menținerea solidarității la nivelul actual în cadrul UE, ba chiar pentru adâncirea integrării europene. Având o populație preponderent euro-entuziastă, România se deosebește profund de țări precum Ungaria sau Polonia, unde o parte a populației e pregătită să accepte o dispută sau chiar o ruptură cu Bruxelles-ul.

Geografie, sărăcie și Schengen

Cel puțin trei factori explică de ce România n-a devenit până acum nici destinație, nici țară de tranzit pentru refugiați. Primul este situarea geografică: în călătoria din Turcia până în Germania, o rută trecând prin România ar fi un ocol. Ruta prin țările Balcanilor Vestici este mult mai scurtă, iar orice aplicație cartografică îți arată asta în decurs de câteva secunde, direct pe ecranul telefonului. În plus, starea încă precară a infrastructurii șoselelor din România ar lungi sensibil timpul necesar călătoriei.

Autostrada ce ar trebui să traverseze Carpații, legând Bucureștiul de Budapesta, deși planificată de decenii, încă se lasă așteptată.

Al doilea factor este cel social-economic: până de curând, azilanții primeau, pe lângă un loc de cazare într-un centru pentru refugiați, câte 0,80 de euro pe zi pentru hrană și necesarul cotidian. Rezultă un total de 24 de euro lunar, ceea ce corespunde zilnic, la nivelul actual al prețurilor, fie unui kilogram pâine, fie unei franzele obișnuite și unei cantități de 200 de grame de brânză din sortimentul cel mai ieftin, fie prețului a două bilete de călătorie pentru transportul în comun. Această sumă lunară este doar puțin sub nivelul venitului minim garantat de stat cetățenilor români aflați în șomaj pe termen lung sau în incapacitate de muncă, dar mult prea mică pentru a asigura o viață demnă și participarea la viața socială.

O nouă reglementare, adoptată la mijlocul lunii ianuarie a anului curent, a adus câteva ameliorări solicitate de Comisia UE, pentru a adapta legislația românească la standardele minime europene. Printre altele, statul va suporta acum și cheltuielile cu chiria, pentru a asigura o integrare mai bună a refugiaților. Diurna pentru alimente a fost mărită la echivalentul a 2,20 euro, la care se adaugă sume forfetare pentru îmbrăcăminte.

Actualele sume destinate refugiaților sunt astfel mai mari decât cele acordate cetățenilor ce beneficiază de ajutor social, însă, chiar și după noile reglementări, azilanții sunt nevoiți să se bazeze în practică pe sprijinul societății civile, tot așa cum straturile sociale precare din societatea românească se bazează mai degrabă pe cercul extins al familiei și al prietenilor, decât să se lupte cu birocrăția pentru o pâine. În plus, în primul an, azilanților le este interzis în continuare să presteze orice fel de muncă sau activitate economică independentă. Accesul gratuit la serviciile medicale este asigurat doar în cazuri de urgență.

Și în ce privește integrarea, organizațiile ce acordă ajutor benevol joacă un rol mult mai important decât instituțiile statului. Printre aceste organizații se numără și ONG-uri înființate de refugiați, cu scopul sprijinirii refugiaților. Astfel, Asociația Femeilor Refugiate încearcă să se implice în rezolvarea problemelor specifice ale acestui grup social și totodată să semnaleze o prezență marcantă în spațiul public.

Al treilea factor e de natură politică și juridică. România – ca și Bulgaria și Croația – este membru al Uniunii Europene, dar încă nu face parte din spațiul Schengen. În practică, acest lucru înseamnă că cetățenii români încă trebuie să prezinte un act de identitate pe aeroporturi sau la frontiera terestră cu Ungaria. Cetățenilor români nu le poate fi refuzată intrarea sau ieșirea din spațiul Schengen, chiar dacă unii politicieni vest-europeni sugerează câteodată contrariul, ca de pildă în timpul dezbaterii germane despre «migrația sărăciei».

În calitate de cetățeni ai UE, românii se pot deplasa nestingheriți prin toată Europa, controalele sunt de regulă o simplă formalitate, iar înregistrarea intrărilor și ieșirilor, pe baza actului de identitate, are loc doar sporadic. Din acest motiv, mediul politic de la București consideră blocarea aderării la spațiul Schengen drept o risipă de timp și de bani, ba chiar o nedreptate ce ar fi rezultatul opoziției încăpățănate și al populismului unor guverne vest-europene. Deși Comisia de la Bruxelles raportează de ani de zile că România îndeplinește toate criteriile tehnice pentru o aderare imediată, toate încercările de a pune subiectul pe agenda Consiliului de Miniștri al UE se lovesc de veto-ul reprezentanților Germaniei, Franței, Finlandei sau Olandei.

În mod paradoxal, tocmai acest statut de veșnic candidat la integrarea în spațiul Schengen este unul din motivele pentru care România este atât de nepopulară printre cei în căutare de azil. În timp ce, pentru români, acest statut înseamnă doar controale neplăcute, pentru indivizi fără un pașaport UE, e un impediment major: un titlu de ședere în România de regulă nu e valabil și în țările Europei Centrale și Occidentale, membre ale spațiului Schengen. Astfel, obținerea azilului în România își pierde din atractivitate. Chiar și în calitate de țară de tranzit, de pildă pe ruta către Germania, România e doar parțial adecvată, fiindcă reglementarea de la Dublin e – cel puțin în teorie și indiferent de Tratatul de la Schengen – valabilă pentru toate statele UE și poate duce la o returnare a refugiaților în România.

Faptul că repetata amânare a aderării la spațiul Schengen face România neatragătoare pentru refugiați nu a scăpat politicienilor de la București. Ce-i drept, reacțiile sunt mai degrabă discrete: subiectul e mult prea sensibil pentru alegători, ce încă se simt tratați ca europeni de categoria a

doa, și mult prea multă energie s-a investit în negocierile cu țările sceptice față de aderarea României la Schengen, mai cu seamă în negocierile cu Germania, astfel încât o schimbare bruscă de atitudine nu e de așteptat.

Astfel, în timpul primei sale vizite oficiale la Berlin, la începutul lui ianuarie 2016, premierul Dacian Cioloș a subliniat că aderarea la spațiul Schengen este și rămâne prioritatea numărul 1. În plus, în chestiunea refugiaților, România e pregătită să dea dovadă de solidaritate, a mai spus Cioloș. Când omologul său german, cancelarul Angela Merkel, a replicat referindu-se la necesitatea unor noi progrese în lupta împotriva corupției, acest lucru a fost văzut la București drept o reiterare a unor argumente vechi. Într-adevăr, politicienii români protestează de ani de zile împotriva încercărilor Europei Occidentale de a lega aderarea la spațiul Schengen de alte chestiuni, de pildă de combaterea corupției. Din punct de vedere formal, au dreptate: România îndeplinește toate criteriile de aderare, combaterea corupției nu joacă niciun rol aici.

Împotriva cotelor obligatorii în UE

Încă din vara și toamna trecută, când era în toi dezbaterile despre cote obligatorii pentru statele UE, în ce privește adoptarea de refugiați, în presa bucureșteană a fost articulat un lucru pe care politicienii nu îndrăzneau să-l spună: dacă nemții își permit să tot blocheze, cu argumente discutabile, aderarea României la spațiul Schengen, atunci le-am putea plăti-o cu aceeași monedă, votând în Consiliul UE împotriva cotelor obligatorii, chiar dacă asocierea României cu populiști de dreapta «anti-refugiați» precum Viktor Orbán nu se bucură de simpatie și nu e nici de dorit.

Pe această direcție de argumentare s-a plasat și Traian Băsescu, fostul președinte conservator al României, considerat multă vreme discreditat, în urma măsurilor de austeritate impuse sub mandatul său și din cauza numeroaselor scandaluri de corupție. De câteva luni, Băsescu încearcă să-și recâștige popularitatea, printr-o retorică naționalistă. Criza refugiaților ar fi o problemă a spațiului Schengen, spune el, prin urmare nu ar privi România. Și, nu în ultimul rând, populația ar trebui avertizată cu privire la pericolul terorist pe care l-ar reprezenta anumiți azilanți musulmani, mai spune Băsescu.

Urmarea a fost o dezbatere îndelungată a subiectului în presă, având în centrul atenției interesul României pentru aderarea la spațiul Schengen și doar secundar chestiunea refugiaților. În acest răstimp, președintele Klaus Johannis, cel care, potrivit Constituției, reprezintă țara în afară, a tăcut. Președintele Senatului, Călin Popescu-Tăriceanu, a cerut o dezbatere parlamentară în urma căreia să se formuleze o poziție oficială a României în chestiunea refugiaților. Colegii săi parlamentari însă n-au considerat că acest lucru ar fi necesar.

Premierul din acea vreme, social-democratul Victor Ponta, având imaginea serios zdruncinată și fiind deja anchetat de parchet în legătură cu un caz de corupție, s-a exprimat precaut împotriva ideii cotelor obligatorii și a menționat capacitățile limitate ale României, respectiv cele șase centre de primire a refugiaților existente. Potrivit liniei guvernamentale, România n-ar putea așadar primi benevol decât în jur de 1.800 de azilanți, dar și acest lucru ar trebui convenit cu președintele Johannis, cel ce are prerogativele necesare. A rămas însă neclar de ce România nu construiește noi centre pentru refugiați, din banii destinați de UE special acestui demers și de care ar putea profita și lucrătorii români angajați în acest scop.

La fel de nelămurite au rămas și chestiuni politice mult mai importante: de ce, în chestiunea refugiaților, România s-ar izola și mai mult în cadrul UE, lăsându-se antrenată în aceeași tabără cu naționalistul Viktor Orbán, un politician extrem de detestat în România, ale cărui opinii euro-sceptice nu sunt împărtășite de aproape niciun român și a cărui politică este privită în Europa cu mult scepticism, dacă nu chiar cu indignare? Și de ce ar face asta exact guvernul social-democrat al lui Victor Ponta, cu atât mai mult cu cât comparația deloc măgulitoare și deplasată între cei doi politicieni a fost deja făcută? Nu cumva admiterea mai multor refugiați ar putea compensa lipsa acută de medici sau deficite asemănătoare pe piața forței de muncă, ce au luat naștere în urma emigrării către Europa de Vest? Și, în cele din urmă: de ce guvernării s-ar putea gândi să poziționeze România în tabăra țărilor «anti-refugiați», câtă vreme majoritatea alegătorilor nu împărtășește această atitudine?

Într-adevăr, un sondaj al IRES, publicat în luna septembrie a anului trecut, a arătat că 60% dintre români sunt de acord cu primirea refugiaților. Chiar și la întrebarea dacă

sunt de acord ca azilanții să fie cazați în orașul sau comunitatea respondenților, jumătate dintre cei chestionați au răspuns afirmativ.

Rezultatele acestui sondaj confirmă impresia că ieșirile disonante și replicile tăios rasiste, ce denotă o atitudine de respingere fundamentală a refugiaților în țări precum Ungaria, Cehia, Polonia sau Slovacia, joacă un rol mai degrabă secundar în România.

Demonstrații islamofobe ca la Varșovia sau la Praga nu s-au văzut la București. Pe acest fundal, multe voci din mass media, dar și majoritatea deputaților români în Parlamentul European au argumentat că ar fi înțelept ca atitudinea prin care fostul guvern Ponta respingea cotele obligatorii de refugiați să fie revizuită. Astfel, deputata Renate Weber (ALDE) atrăgea atenția asupra datoriei de a fi solidari cu țări depășite de situație precum Italia, unde de altfel trăiesc și plătesc impozite aproximativ un milion de români. Colegul ei, Cristian Preda (PPE), a calificat cifrele de refugiați pe care cabinetul de la București se declara pregătit să le accepte drept «ridicole» și «rușinoase».

Cu atât mai puțin de înțeles pentru comentatori a fost reacția președintelui Johannis, atunci când în sfârșit a rupt tăcerea și și-a însușit opinia guvernului. «România vrea să se arate solidară și susține cotele voluntare, dar nu cote obligatorii. Vom primi 1.785 de refugiați, mai mult nu», a spus președintele într-o intervenție televizată, cu puțin timp înaintea de ședința hotărâtoare a Consiliului de Miniștri al UE, când mai ales Germania, dar și țările cele mai afectate de problemă, Italia și Grecia, au vrut să impună un sistem de cote obligatorii.

La câteva zile după această declarație, pe 22 septembrie 2015, când Consiliul UE a adoptat propunerea germană – în mod surprinzător cu o majoritate calificată și nu cu consensul uzual, dar nicidecum obligatoriu –, șeful statului român s-a aflat din nou în fața camerelor de televiziune și s-a văzut nevoit să-și recunoască înfrângerea. Totodată a declarat că situația n-ar fi critică, fiindcă România ar avea capacitatea necesară de a primi numărul de refugiați prevăzut în decizia UE. De asemenea, țara sa nu ar intenționa să conteste decizia, așa cum anunțau c-o vor face Slovacia sau Ungaria. Majoritatea presei a calificat această schimbare bruscă de poziție drept o încercare neîndemânică de a bagateliza

înfrângerea, trăgând concluzia că Johannis a picat la primul său examen important de politică externă. Cum de tocmai el, un sas transilvănean ce a câștigat alegerile din 2014, spre surprinderea tuturor observatorilor, cu promisiunea că România se va apropia politic, economic și cultural de Germania, s-a opus în mod inutil politicii Berlinului, doar ca s-o dea în bară – s-a spus prin unele talk-show-uri.

Nu se întrezărește ascensiunea populismului de dreapta

Atât președintele Johannis, cât și noul cabinet Cioloș, în funcție din noiembrie 2015, rămân la poziția lor de respingere din principiu a cotelor obligatorii. Prin decizia luată cu majoritate în Consiliul European, România ar trebui să primească de fapt 6.350 de refugiați; până acum, dintre aceștia, n-a sosit niciunul în România. Asta se explică prin procedurile lungi și birocratice de transfer și prin situația parțial haotică a înregistrării refugiaților în Grecia și Italia, cele două țări sud-europene ce reprezintă prima destinație a refugiaților.

Până la sfârșitul lui ianuarie 2016, așadar în primele patru luni de după decizie, în întreaga UE abia dacă au fost redistribuiți 500 de azilanți dintr-un total de 160.000. Există câteva motive care fac plauzibilă supoziția că bilanțul transferului prin sistemul de cote va rămâne unul modest. Să ții granițele deschise și totodată să silești oamenii să rămână într-o țară în care nu vor să trăiască nu poate fi o soluție practicabilă pe termen lung. Nimeni nu știe asta mai bine decât românii înșiși. Mulți emigranți români în căutare de muncă au plecat într-o perioadă când țara lor nu era membru al UE și când încă nu puteau profita nici de mobilitatea forței de muncă în Europa. Cu toate acestea, au plecat și și-au creat singuri șansele la o viață mai bună, la muncă și la venituri mai mari, prin prezența lor în țările vest-europene din UE.

Urmând logica acestui argument, devine limpede că, în țări est-europene precum România, o formă judicioasă de solidaritate în chestiunea refugiaților n-ar trebui exprimată în numărul persoanelor luate în calcul, ci în sume în euro. Însă asta ar însemna ca acele state membre ce sunt mai puțin căutate ca destinație pentru refugiați să plătească un fel de compensație de solidaritate sau să renunțe la o parte din finanțările UE ce li se cuvin, în

beneficiul acelor țări unde vor să trăiască mai mulți refugiați. O concluzie nu tocmai agreabilă, dar care ar putea fi formulată drept o contra-propunere românească, dacă România tot vrea să joace un rol mai activ la Bruxelles, după cum o subliniază mereu președintele Johannis și premierul Cioloș.

După noiembrie 2015, odată ce discuția despre cote s-a mai atenuat, iar numărul refugiaților ajunși în UE a mai scăzut, mass media românești și-au îndreptat atenția spre alte subiecte, în principal de politică internă. Protestele ce au dus la demisia guvernului Ponta au inaugurat un an electoral în care cele două tabere politice tradiționale au intrat cu stângul, slăbite și discreditate. Pe lângă noi progrese în combaterea corupției, majoritatea alegătorilor așteaptă de la clasa politică un răspuns convingător la întrebarea ce trebuie făcut, pentru ca România să le ofere propriilor cetățeni șanse mai bune, instituții de stat funcționale și un standard de viață mai înalt.

În România, UE se bucură în continuare de o cotă de încredere aflată de ani de zile la un nivel cel puțin dublu față de încrederea acordată propriului guvern – un alt mare contrast față de statele de la Visegrád. Pe acest fundal, e puțin probabil ca, la alegerile locale sau parlamentare din acest an, forțele politice populiste de dreapta să mobilizeze electoratul cu un discurs eurosceptic sau cu sloganuri împotriva migrației. Lăsând la o parte încercările fostului președinte Traian Băsescu de a reveni în grațiile electoratului, nu există actori politici care să se poată poziționa mai la dreapta decât tabăra liberală din jurul lui Klaus Johannis. Și chiar și Băsescu a promovat de-a lungul a zece ani, în timpul mandatelor sale, un curs hotărât pro-european de integrare, inclusiv măsuri draconice de austeritate, pe care le-a justificat mereu ca fiind cerința Bruxellesului și a Berlinului.

Pe moment și în viitorul apropiat, apariția unor personaje de tip Viktor Orbán sau Jarosław Kaczyński în România e improbabilă – prea mult tânjește marea majoritate a cetățenilor români să ajungă în sfârșit în rând cu Europa, prea mare e neîncrederea față de clasa politică a țării și prea puțin credibil sună orice formă de excepționalism românesc.

Desigur că evenimentele recente precum atentatele teroriste din Paris sau abuzurile sexuale din Köln au fost

relatate în presa din România cu obișnuita isterie – în ce privește cazul din urmă, chiar cu o doză bună de ipocrizie, căci, în România, multe femei se confruntă în viața de zi cu zi cu astfel de forme de violență sexualizată, fără a fi nevoie de prezența unor «imigranți musulmani», pentru explicarea fenomenului. În relatările presei, astfel de evenimente sunt încă subsumate categoriei bizarului îndepărtat, fapte sau situații care «pe noi» nu ne afectează, sau, dacă o fac, cel mult indirect. În România, o dezbatere serioasă și fundamentată despre subiecte globale importante ca islamismul, migrația sau războiul din Siria este la fel de puțin probabilă precum apariția unui partid populist de dreapta. Asta și explică parțial de ce, în chestiunea refugiaților, președintele Iohannis se mulțumește deocamdată cu o poziție de respingere moderată, dar în principiu flexibilă și deschisă.

Cu aceeași rețineră a reacționat și Biserica Ortodoxă, o instituție altfel ultra-conservatoare, cu care se identifică – cel puțin teoretic – 85% dintre români, ceea ce-i conferă un rol important în multe dezbateri sociale și câteodată chiar și în politică. Anul trecut, mai mulți episcopi și-au exprimat păreri foarte diverse, mergând de la islamofobie

fățîșă până la apelul la iubirea străinului, propăvăduită de evanghelie, fără ca patriarhul să simtă nevoia de a trasa o linie concretă de urmat. Societatea românească seculară, în schimb, solicită mai multă angajare și solidaritate europeană din partea țării. Organizațiile nonguvernamentale critică demersurile șovăitoare ale mediului politic și amintesc că statutul de membru al UE nu înseamnă doar drepturi și avantaje.

În cazul probabil al recrudescenței crizei refugiaților, tocmai ONG-urile ar putea juca un rol hotărâtor în reformularea poziției oficiale a României. Vocea ONG-urilor este ascultată de regulă de clasa de mijloc din marile orașe, tânără, educată și dinamică, ce se consideră un stâlp al societății, pro-europeană și progresistă și care i-a adus la putere atât pe Iohannis, cât și pe Băsescu. Politicienii ce cad în dizgrația societății civile riscă pierderi considerabile de punctaj în București și în orașele universitare din Transilvania, la alegerile parlamentare de la sfârșitul anului. În orice caz, reajustarea liniei oficiale pare mai probabilă decât o nouă confruntare cu Bruxellesul, în caz că se ajunge din nou la un moment decisiv, în decursul întâlnirilor la vârf ale UE din acest an.

Despre autor

Silviu Mihai s-a născut în 1978 în România, a studiat filosofie și politologie la București, Budapesta și Berlin. Din 2009, lucrează ca jurnalist liber-profesionist și corespondent pentru Europa de Est, colaborând cu numeroase instituții massmedia de limbă germană.

Impressum

Friedrich-Ebert-Stiftung Romania | Str. Emanoil Porumbaru, nr. 21, sector 1, București | www.fes.ro

Utilizarea materialelor publicate de Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) în scopuri comerciale nu este permisă fără acordul scris al FES.

Punctele de vedere exprimate în această publicație nu sunt în mod necesar și cele ale Fundației „Friedrich Ebert” (FES).

